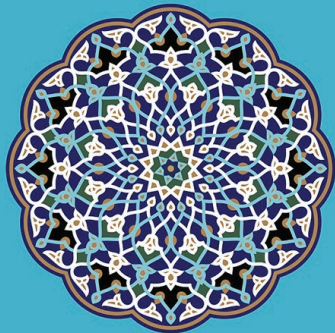

۲۴ اردیبهشت؛ یادآور وداع با ۴ تن از مفاخر علم و اخلاق

در سالروز رحلت مرحومان آیت... حسینی زنجانی، استاد مهدی الهی قمشه‌ای، استاد کاظم مدیر شانه‌چی و استاد سید علی نقی فیض الاسلام

از زندگی علمی و اخلاقی پر بار و میراث سترگ آن بزرگواران نوشته ایم

جواد نوابیان رودسری - ۲۴ اردیبهشت، سالروز رحلت ۴ استاد برجسته عرصه علم و اخلاق است؛ استادانی که افزون بر آثار مکتوب، شاگردان برجسته تربیت و آثار پر مغز و جاودانه‌ای تالیف کرده با گوهر عمر خویش، بر ارزش فرهنگی و علمی تاریخ ایران زمین بیسی افزوده‌اند. سرزمین ایران و مردم دانش‌دوست و اخلاق‌مدار آن، روز ۲۴ اردیبهشت سال‌های ۱۳۵۲، ۱۳۶۴، ۱۳۸۱ و ۱۳۹۲، به ترتیب استاد مهدی الهی قمشه‌ای، استاد علی نقی فیض الاسلام، استاد کاظم مدیر شانه‌چی و آیت... سید عزالدین

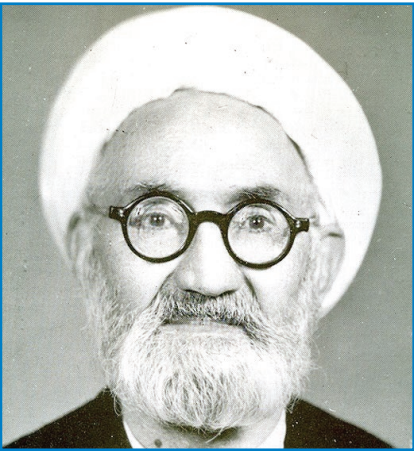
حسینی زنجانی را از دست دادند؛ بزرگانی که هر کدام، در عرصه علم و ادب و اخلاق، وزن سنگینی بودند. یکی از رسالت‌های مهم صفحه‌اندیشه روزنامه خراسان، پاسداشت یاد مفاخر و بزرگانی است که فرهنگ ایرانی اسلامی، برای همیشه از خدمات علمی، فرهنگی و اجتماعی آن‌ها بهره‌مند است و ۲۴ اردیبهشت، بهانه‌ای است برای توجه دوباره به این رسالت مهم و راهبردی؛ رسالتی که هدف آن، روشن نگه داشتن نام بزرگان و تشویق نسل جدید به طی طریق در مسیر آن‌هاست؛ امید آن که این هدف محقق شود.

آیت... سید عزالدین زنجانی

ولادت: ۱۲۹۹، زنجان
وفات: ۱۳۹۲، مشهد

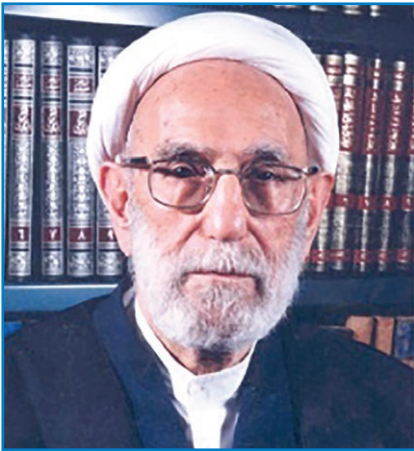
فقیه، مفسر قرآن، فیلسوف و مرجع تقلید معاصر، در زنجان و در خاندانی اهل علم متولد شد. اجدادش تا چند نسل قبل، امام جمعه این شهر بودند. آیت... حسینی زنجانی، ابتدا حضور در مدارس جدید را تجربه کرد و با زبان فرانسوی آشنایی داشت. وی تحصیلات علوم دینی را در زنجان و تحت نظارت پدرش شروع و آن را در قم و نجف تکمیل کرد. این مرجع تقلید، در قم از محضر علمایی همچون امام خمینی، علامه طباطبائی و آیات عظام سید صدرالدین صدر، حجت کوه‌کمری و سیداحمد خوانساری بهره برد و در نجف نیز، در جلسات درس آیات عظام سید ابوالقاسم خوئی و سید عبدالهادی شیرازی شرکت می‌کرد. آیت... حسینی زنجانی یکی از نخستین شاگردان امام خمینی بود؛ او زمانی حضور در درس امام را تجربه کرد که ایشان هنوز در میان حوزویان خیلی شناخته نشده بود. آیت... حسینی زنجانی در درس اسفار و شرح منظومه امام شرکت می‌کرد و بیش از پنج سال از محضر ایشان بهره برد. آیت... حسینی زنجانی، با آغاز نهضت اسلامی، به آن پیوست و به دلیل حمایت از امام خمینی، در سال ۱۳۴۲، همراه با آیت... مطهری، مرحوم فلسفی و تنی چند از شاگردان امام، به زندان افتاد و بعدها نیز به مشهد تبعید شد. این تبعید، مقدمه‌ای برای آشنایی بیشتر آیت... حسینی زنجانی با حوزه علمیه مشهد بود و زمینه را برای هجرت او به این شهر مقدس فراهم کرد؛ هر چند که وی، پیش از تبعید به مشهد نیز، از طریق ارتباط پدرش با آیت... سیدجواد خامنه‌ای، کم‌وبیش فضای حوزه علمیه مشهد را می‌شناخت. آیت... حسینی زنجانی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، مدت دو سال، امام جمعه زنجان بود و پس از آن، به دلایلی ترجیح داد به مشهد منتقل شود و مجاور حرم رضوی شود. او در مشهد نیز، به تدریس و تالیف آثار مختلف پرداخت و به دلیل تسلط کم‌نظیرش بر فلسفه که حاصل یک دهه شاگردی نزد علامه طباطبائی و تحصیل در محضر امام خمینی بود، بسیاری از فضایی حوزه و دانشگاه، حضورش را در مشهد مقنن شمردند و از دانش وی بهره‌مند شدند. مجالس سخنرانی ایشان در مسجد امام صادق (ع) خیابان دانشگاه مشهد یکی از شلوغ‌ترین و پرجمعیت‌ترین مجالس مذهبی بود. آیت... عزالدین حسینی زنجانی بعضی از درس‌های عالی حوزوی را نیز در این مسجد برگزار می‌کرد. این مرجع تقلید و دانشمند بزرگوار، در ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۲ دارفانی را وداع گفت و در حرم مطهر رضوی به خاک سپرده شد.

استاد مهدی الهی قمشه‌ای

ولادت: ۱۲۸۰، قمشه (شهرضا)
وفات: ۱۳۵۲، قم

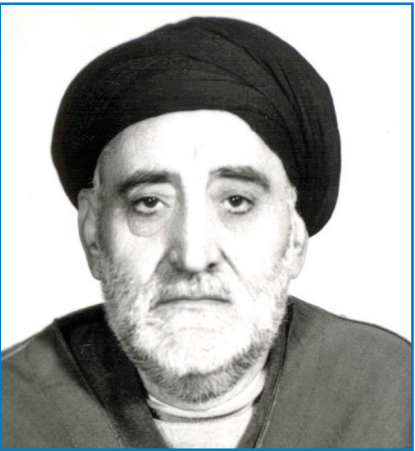
حکیم، عارف، شاعر و مترجم برجسته قرآن، نهج البلاغه و صحیفه سجاده، در خاندانی بافضیلت متولد شد. ۱۴ ساله بود که برای فراگیری علوم دینی، به حوزه علمیه اصفهان رفت؛ در آن روزگار، یعنی دهه ۱۲۹۰ ش، حوزه علمیه اصفهان یکی از مهم‌ترین حوزه‌های علمیه جهان تشیع بود و بزرگانی مانند میرزاآقاجان قشقایی در آن تدریس می‌کردند. استاد الهی قمشه‌ای، موفق به حضور در درس میرزاآقاجان و محمدحکیم خراسانی شد و در همان زمان، با آیت... سیدحسن مدرس نیز، آشنایی پیدا کرد و مدتی در درس وی حاضر بود. حضور استاد الهی قمشه‌ای در حوزه علمیه اصفهان به یک سال نرسید که تصمیم گرفت تحصیل در حوزه علمیه مشهد را هم تجربه کند؛ این اقدام در ۱۵ سالگی و به رغم قرار داشتن در سنین نوجوانی، با کوله‌باری از دانش راهی مشهد شد و توانست در مدرسه علمیه نواب، پای درس بزرگانی همچون آقابزرگ حکیم، حاج آقا حسین قمی و ملا محمدعلی فاضل بنشیند. استاد الهی قمشه‌ای، چند سال بعد و در حالی که تازه ۲۰ بهار از عمرش گذشته بود، بار سفر بست تا به عتبات برود و در حوزه علمیه نجف تحصیل کند. در مسیر حرکت، مدتی در تهران توقف کرد و آن جا بود که به تشویق آیت... سیدحسن مدرس، در مدرسه سپهسالار اقامت گیرد و حضورش در تهران، همیشگی شد. استاد الهی قمشه‌ای، بعد از بازگشت به مشهد، مدرس، مدتی بازداشت بود و پس از آزادی، تدریس در مدرسه سپهسالار را آغاز کرد. سال‌ها بعد و در پی تأسیس دانشگاه تهران و دانشکده معقول و منقول (الهیات)، استاد به این دانشکده رفت و ۳۵ سال تدریس کرد. یکی از شاهکارهای جاودانه آیت‌الله حیات‌الاستاد الهی قمشه‌ای، ترجمه قرآن اوست که در سال ۱۳۲۳ ش، توسط انتشارات اسلامیه به چاپ رسید. ترجمه استاد، یکی از نخستین تلاش‌ها برای ارائه ترجمه‌ای ساده و روان از قرآن کریم بود. او بعدها، نهج البلاغه و صحیفه سجاده را هم ترجمه کرد، اما هیچ کدام شهرت ترجمه قرآن وی را نیافتند. استاد در دوران تدریس حوزوی و دانشگاهی، شاگردان برجسته‌ای را تربیت کرد که از میان آن‌ها می‌توان به علامه حسن‌زاده آملی و آیت... جواد آملی اشاره کرد. استاد الهی قمشه‌ای، روز ۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۲، در حال اشتغال به تصحیح ترجمه قرآنش، دارفانی را وداع گفت. پیکر وی پس از تشییع با شکوه، در قبرستان وادی السلام قم به خاک سپرده شد.

استاد کاظم مدیر شانه‌چی

ولادت: ۱۳۰۶، مشهد
وفات: ۱۳۸۱، مشهد

استاد کاظم مدیر شانه‌چی، یکی از برجسته‌ترین استادان در تاریخ دانشگاه فردوسی و دانشکده الهیات این دانشگاه است. استاد، پرورش‌یافته حوزه علمیه مشهد بود و علوم دینی را در مدارس قدیمی این حوزه، مانند مدرسه خیرات‌خان و در محضر علمایی همچون آقابزرگ تهرانی، حاج هاشم قزوینی، ادیب نیشابوری و آیت... العظمی میلانی فراگرفت و از سال ۱۳۳۷ و در پی تأسیس دانشکده معقول و منقول (الهیات) موفق به حضور در درس میرزاآقاجان و فیاض و تشویق استادش، مرحوم حاج هاشم قزوینی، به این دانشکده رفت و به تدریس فقه، علم الحدیث و درایة الحدیث پرداخت. با این حال، حوزه فعالیت این دانشمند بزرگ و معلم ارزشمند، در تدریس در دانشگاه و تحقیقات معمول علمی، محدود نمی‌شد. وی تلاشی مستمر در شناسایی و معرفی نسخ خطی داشت و می‌توان گفت که در نسخه‌شناسی، از صاحب‌نظران روزگار خود محسوب می‌شد. کتاب «نسخه‌های خطی چهار کتابخانه مشهد»، حاصل بخشی از فعالیت‌های استاد مدیر شانه‌چی در این حوزه است. وی برای تطبیق نسخه‌ها و شناسایی آن‌ها به کشورهای مختلفی سفر کرد. استاد مدیر شانه‌چی، در عرصه تالیف نیز، در زمره فعال‌ترین محققان زمان خود بود؛ «مزارات خراسان» یکی از شناخته شده‌ترین آثار وی است که با مقدمه مرحوم دکتر علی‌اکبر فیاض انتشار یافته؛ کتابی که می‌توان در آن، رد و نشان و سرگذشت بقعه‌های متبرک و مزارهایی را که در پهنه و گستره خراسان بزرگ وجود دارند، پیدا کرد. استاد مدیر شانه‌چی، آثاری را نیز در حوزه تدریس خود پدید آورد؛ کتاب‌هایی مانند «آیات الاحکام»، «تاریخ فقه مذاهب اسلامی»، «تاریخچه ادوار منطق» و «حج پیامبر (ص)». استاد مدیر شانه‌چی، سال‌ها مسئولیت کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی را بر عهده داشت. این کتابخانه، یکی از غنی‌ترین کتابخانه‌های دانشگاهی ایران است و در آن، نسخه‌های خطی بسیار کمیابی نگهداری می‌شود. آن مرحوم که در نظم و انضباط، در کار و زندگی‌اش شهرت داشت، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی عضو ستاد انقلاب فرهنگی در مشهد بود و سال‌ها در سمت عضو هیئت مدیره کتابخانه آستان قدس رضوی فعالیت می‌کرد. وی یکی از منادیان وحدت حوزه و دانشگاه بود و اعتقاد داشت که حضور استادان حوزوی در دانشگاه، این وحدت را تسریع می‌کند. استاد کاظم مدیر شانه‌چی روز ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۱ دارفانی را وداع گفت و در حرم رضوی به خاک سپرده شد.

استاد سید علی نقی فیض الاسلام

ولادت: ۱۲۸۴، سده (خمینی‌شهر)
وفات: ۱۳۶۴، تهران

بیشتر مردم، مرحوم فیض الاسلام را با ترجمه‌اش از نهج البلاغه می‌شناسند؛ او، همان طور که رهبر انقلاب در باره‌اش گفته‌اند، کسی بود که نهج البلاغه را «همه فهم» کرد. تا پیش از ترجمه این کتاب از جرمند توسط فیض الاسلام، استفاده از نهج البلاغه و معارف آن به صورت مستقیم، برای بخش مهمی از جامعه ایران، ممکن نبود. مرحوم سیدعلی نقی فیض الاسلام در خانواده‌ای متدین و اهل علم متولد شد و جالب این جاست که بخشی از مقدمات را نزد مادر فاضله‌اش آموخت. او بعدها، به حوزه علمیه اصفهان عزیمت کرد و چندی بعد، راهی مشهد شد و در این شهر، به درس حدیث مرحوم شیخ علی‌اکبر ناهوندی راه یافت. فیض الاسلام بعد از چند سال حضور در مشهد و گرفتن اجازه نقل روایت از مرحوم ناهوندی، به عتبات رفت و در درس علمایی همچون سیدابوالحسن اصفهانی، آقاضیاء عراقی و شیخ عباس قمی، مؤلف مفاتیح‌الجنان، حاضر شد و از آن‌ها اجازه اجتهاد و روایت گرفت. مرحوم فیض الاسلام، علاوه بر ترجمه نهج البلاغه، قرآن و صحیفه سجاده را نیز به زبان فارسی ترجمه کرده است؛ اما دو ترجمه اخیر، شهرت ترجمه نهج البلاغه را نیافتند. وی در کنار ترجمه، به تدوین کتابی تفسیری مشغول شد و آن را در چند جلد منتشر کرد. او سخنرانی زبردست و مبلغی بسیار توانمند بود؛ در وانفسای پس از شهریور ۱۳۲۰ که برخی معاندان، بنای حمله به ریشه‌های اعتقادی مردم را داشتند، فیض الاسلام از جمله حوزویان روشن‌بینی بود که قلم خود را برای پاسخگویی علمی و مقابله با این تهاجم به کار گرفت؛ کتاب «هبر گمشدگان» که در همان ایام، توسط فیض الاسلام و در پاسخ به ادعاهای شریعت سنگلجی به رشته تحریر درآمد، نقش مهمی در تنویر افکار عمومی داشت. او که بعد از بازگشت از نجف، در تهران ساکن شده بود، با سخنرانی‌های کوبنده خود به مصادف افرادی مانند کسروی می‌رفت و جمع‌کنیری از مردم کوچه و بازار برای کسب فیض، در سخنرانی‌های وی حاضر می‌شدند. مرحوم فیض الاسلام در کتاب «بنادر البحار»، ۲۵ جلد از مجموعه عظیم روایی «بحار الانوار» علامه مجلسی را ترجمه کرد و شرح و تفسیر مفصلی بر آن نوشت که در نوع خود کم‌نظیر است. وی یکی از نخستین آثار را درباره سیره و تاریخ حیات حضرت زینب کبری (س)، با عنوان «خاتون دو سرا سیدتنا زینب الکبری» به رشته تحریر درآورد. مرحوم فیض الاسلام در ۲۴ اردیبهشت ۱۳۶۴ بدرود حیات گفت و در بهشت زهرا (س) تهران، به خاک سپرده شد.

رئیس جمهور به نمایشگاه کتاب می‌رود

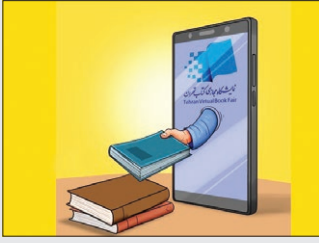
رئیس‌مرکز ارتباطات مردمی ریاست جمهوری، از حضور رئیس‌جمهور در نمایشگاه کتاب، طی روزهای آینده خبر داد. به گزارش ایبنا، حجت‌الاسلام‌احمد صالحی، ضمن اعلام این خبر افزود: رئیس‌جمهور طبق روال هر سال، در نمایشگاه حاضر خواهند شد و با توجه به فضایی که تقسیم‌بندی و آماده شده است، در صورت امکان و به صورت حضوری، پاسخگوی مطالبات مردم در این مرکز خواهند بود. وی تأکید کرد: مردم از این فرصت‌ها و ظرفیت‌ها که برای پاسخگو کردن مسئولان است، استفاده کنند. غرفه مرکز ارتباطات مردمی ریاست جمهوری، در ورودی ۱۴ شبستان نمایشگاه کتاب تهران، برپا شده است. نمایندگان وزرای دولت در روزهای برگزاری نمایشگاه، با حضور در این غرفه، آماده دریافت مطالبات مردمی هستند.

فرصتی برای تعامل چند جانبه با کشورهای دنیا

رئیس‌انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، بخش بین‌الملل نمایشگاه کتاب تهران را فرصتی برای تعامل چندجانبه با کشورهای دنیا دانست. محمود شالویی، در گفت‌وگو با ستاد خبری سی‌وچهارمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ضمن تأکید بر این که این نمایشگاه طی ۲۳ دوره گذشته، محل تبادل اندیشه و فرهنگ بوده است، تصریح کرد: ما در نمایشگاه‌هایی که برپا می‌کنیم دستاوردهای علمی و اندیشه‌ای خودمان را به منصه ظهور و بروز می‌رسانیم و قابلیت ارائه آن‌ها را فراهم می‌کنیم؛ این امکان را برای جهانیان هم ایجاد می‌کنیم تا آن‌ها نیز، آثار فرهیختگی و برجسته‌خودشان را که بتوانند در روشنگری و هدایت جامعه ایران نقش موثری داشته باشد، ارائه کنند. وی در پاسخ به این که آیا نمایشگاه کتاب همچنان مهم‌ترین رویداد فرهنگی کشور است، گفت: به رغم همه پیشرفت‌هایی که در حوزه فناوری و فضای مجازی انجام شده است و شرایطی را رقم زده که شاید احساس شود، نقش کتاب کم‌رنگ شده است، اما ما شاهد آن هستیم که کتاب جایگاه خودش را حفظ کرده و در آینده نیز حفظ خواهد کرد، چرا که کتاب، جایگاهی دارد که با هیچ چیز دیگری قابل معاوضه نیست و به یقین، این رشد و ترقی را می‌توانیم در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به خوبی شاهد باشیم.

فروش ۲۲۰ هزار نسخه‌ای در بخش مجازی

سخنگوی نمایشگاه کتاب تهران، دیروز و در سومین نشست خبری نمایشگاه کتاب تهران، از فروش ۲۲۰ هزار نسخه کتاب در بخش مجازی نمایشگاه کتاب تهران خبر داد. علی رضائی گفت: از نخستین روز نمایشگاه کتاب تهران تا ساعت ۱۳ امروز (روز گذشته)، در مجموع، فروش ۲۲۰ هزار نسخه کتاب در بخش مجازی نمایشگاه کتاب تهران به ثبت رسید.

تسهیلات خرید کتاب برای کارگران و معلمان

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از پیگیری برای تحقق وعده پرداخت تسهیلات خرید کتاب از دو وزارتخانه آموزش و پرورش و تعاون، کار و رفاه اجتماعی خبر داد. محمد مهدی اسماعیلی گفت: درباره این موضوع وزیر محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سرپرست وزارت آموزش و پرورش صحبت‌های لازم انجام شده است. وی با بیان این که این دو وزارتخانه تلاش می‌کنند، تسهیلات به موقع در اختیار معلمان و کارگران قرار بگیرد، خاطر نشان کرد: امیدوار هستیم این مهم به زودی محقق شود.

«صاپست» به نمایشگاه کتاب آمد

شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران با استقرار پنج ایستگاه به ارائه خدماتی چون ارسال مسو له‌های پستی ناشران و خریداران، همچنین معرفی و اجرای سامانه «صاپست» به مخاطبان می‌پردازد. محمد اخلاقی، مدیر کل بازاریابی و فروش شرکت ملی پست با اعلام این خبر، توضیح داد: همکاران ما از روز شنبه (۱۹ اردیبهشت ماه) با حضور در مصلی و همچنین دفاتر پستی، تلاش می‌کنند نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را در دو بخش فیزیکی و مجازی یاری و کمک کنند. وی افزود: زمان ارسال بسته‌ها به شهر تهران، یک‌روز و به مراکز استان‌ها از ۲۴ تا ۴۸ ساعت است و ناشران می‌توانند بسته‌های خود را از نمایشگاه مجازی و نمایشگاه حضوری تحویل پست دهند. وی با اشاره به حضور سامانه صاپست (صندوق الکترونیکی پست) در نمایشگاه کتاب امسال، بیان کرد: در این سامانه آدرس‌ها به صورت آنلاین قابل تغییر است و افراد می‌توانند برای ارسال یا دریافت مسو له‌ها به جای آدرس و کد پستی، از آن استفاده کنند. با استفاده از شناسه صاپست، دیگر نیازی به درج آدرس و کد پستی روی مسو لات نیست و این فرایند موجب تسریع و سهولت در ارسال مسو لات انبوه خواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند از خدمات صاپست با مراجعه به دفاتر پستی مستقر در نمایشگاه استفاده کنند.